

สารบัญ

บทที่ 1

หน้า

ความหมายและขอบเขตของจริยศาสตร์

1. จริยศาสตร์คืออะไร	3
2. จริยศาสตร์ศึกษาในเรื่องอะไรบ้าง	3
2.1 ศึกษาถึงเรื่องหน้าที่ของมนุษย์	3
2.2 ศึกษาอุดมการณ์อันสูงสุดของชีวิตมนุษย์	3
2.3 ศึกษาในความดีอันสูงสุด	4
3. คำจำกัดความของคำว่า “จริยศาสตร์”	4
4. ลักษณะของจริยศาสตร์	6
5. วิธีการของจริยศาสตร์	6
5.1 วิธีการทางกายภาพและชีววิทยา	6
5.2 วิธีการทางประวัติศาสตร์	6
5.3 วิธีการทางจิตวิทยา	7
5.4 วิธีการทางอภิปรัชญา	7
5.5 วิธีการที่แท้จริงของจริยศาสตร์	7
6. ความแตกต่างระหว่างศาสตร์รูปธรรมกับศาสตร์นามธรรม	7
7. จริยศาสตร์ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	9
8. จริยศาสตร์ไม่ใช่ศิลปะ	10
9. ความดี ความชั่ว คืออะไร	12
10. ทศนะทางศาสนาเกี่ยวกับเรื่อง “ความดี”	12
11. คุณธรรมทางศีลธรรมและอุดมธรรมพิเศษ	13
12. ความดีเชิงจิตวิสัยและความดีเชิงวัตถุวิสัย	14
13. ความดีของปัจเจกชนและความดีของสังคม	14
14. ปัญหาสำคัญของจริยศาสตร์	15
14.1 ปัญหาทางจิตวิทยา	15
14.2 ปัญหาการตัดสินทางศีลธรรม	15
14.3 ใครเป็นผู้ตัดสินศีลธรรม	16
14.4 ปัญหาเกี่ยวกับความคิดทางศีลธรรม	17
14.5 พันธกรณีทางศีลธรรม	17
14.6 เสรีภาพและความรับผิดชอบ	17

15. ประโยชน์ของการศึกษาจริยศาสตร์	18
16. คำถาม-คำตอบ บทที่ 1	22
17. แบบฝึกหัดบทที่ 1	25

บทที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับรัฐศาสตร์	31
2. ความแตกต่างระหว่างจริยศาสตร์กับรัฐศาสตร์	31
3. ความเหมือนกันระหว่างจริยศาสตร์กับรัฐศาสตร์	32
4. จริยศาสตร์เป็นพื้นฐานของรัฐศาสตร์	33
5. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับศาสนา	33
6. ศาสนามีผลมาจากหลักจริยศาสตร์	35
7. พื้นฐานของจริยศาสตร์และศาสนาแตกต่างกัน	35
8. ศาสนาและหลักจริยธรรมต้องอิงอาศัยกันอย่างใกล้ชิด	3 6
9. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ	37
10. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับสังคมวิทยา	37
11. จริยศาสตร์ขึ้นอยู่กับสังคมวิทยา	38
12. จริยศาสตร์และสังคมวิทยาต่างก็เป็นส่วนสมบูรณ์ของกันและกัน	38
13. ความแตกต่างระหว่างจริยศาสตร์กับสังคมวิทยา	38
14. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับชีววิทยา	39
15. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับจิตวิทยา	40
16. ความแตกต่างระหว่างจิตวิทยากับจริยศาสตร์	40
17. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์	40
18. ความแตกต่างระหว่างจริยศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์	41
19. คำถาม-คำตอบ บทที่ 2	45
20. แบบฝึกหัดบทที่ 2	47

บทที่ 3

ธรรมชาติของเจตนาทางจริยธรรม

1. ธรรมชาติของเจตนาทางจริยธรรมมีอะไรบ้าง	51
1.1 ธรรมชาติของจิตมนุษย์มีความปรารถนาหลายอย่าง	51
1.2 ความปรารถนามีความขัดแย้งในตัวเอง	51
1.3 การวิเคราะห์ผลของความปรารถนาทางจริยธรรม	52

1.4 เหตุผลที่ถูกต้อง	53
2. การวิเคราะห์ธรรมชาติของความปรารถนา	53
3. ความแตกต่างระหว่างความปรารถนาความต้องการและความกระหาย	54
4. การวินิจฉัยทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับผล	54
5. ความเป็นปฏิปักษ์กันของแรงจูงใจและผลลัพธ์	54
6. แรงจูงใจเป็นส่วนหนึ่งเจตนา	55
7. เรื่องความแตกต่างของเจตนา	55
8. แรงจูงใจ	56
9. เหตุผลแรงจูงใจ	57
10. แรงจูงใจและความตั้งใจ	58
11. นิสัย	58
12. ความประพฤติ	60
13. อุปนิสัย	60
14. สถานการณ์	60
15. ความเป็นผู้ดี	61
16. คำถาม-คำตอบ บทที่ 3	67
17. แบบฝึกหัดบทที่ 3	70

บทที่ 4

จริยศาสตร์ตะวันตกสมัยโบราณ

1. โซฟิสต์	73
2. เกี่ยวกับเรื่องความจริง	74
3. จริยศาสตร์ของพวกสโตอิก	75
3.1 คุณธรรมคือความดีอันสูงสุด	75
3.2 วิจาร์ณสุขนิยม	75
3.3 ศีลธรรมภาคปฏิบัติ	75
3.4 ลัทธิว่าด้วยจักรวาลชน	76
4. จริยศาสตร์ทางสังคม	76
5. สรุปลักษณะที่สำคัญในจริยศาสตร์ของพวกสโตอิก	77
6. จริยศาสตร์ของพวกไซนิคส์	78
7. ความแตกต่างระหว่างไซนิคส์กับสโตอิก	79
8. จริยศาสตร์ของพวกไซเรนนิคส์	80

9. จริยศาสตร์ของพวกเอปิกูเรียน	80
- คุณธรรม, คุณธรรมทางสังคม	81
10. ไสเครตีส	82
10.1 ความคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม	82
10.2 วิจารณ์ปัญหาเรื่องความรู้ของไสเครตีส	84
10.3 ความดีและความรู้	84
11. คำถาม-คำตอบ บทที่ 4	88
12. แบบฝึกหัดบทที่ 4	90

บทที่ 5 จริยศาสตร์ของเพลโต

1. เพลโต	93
1.1 จริยศาสตร์ของเพลโต	93
1.2 ความคิดเรื่องความยุติธรรม	93
จริยศาสตร์ 2 ประเภท)	94
1) จริยศาสตร์ของปัจเจกชน	94
2) จริยศาสตร์ของรัฐ	94
2. ความดีทางสังคมและความดีส่วนบุคคล	100
3. รัฐในอุดมคติ	101
4. นักปกครองในอุดมคติ	101
5. ทฤษฎีความคิด	102
6. เหตุผลในจักรวาล	104
7. คำถาม-คำตอบ บทที่ 5	108
8. แบบฝึกหัดบทที่ 5	110

บทที่ 6 จริยศาสตร์ของอริสโตเติล

1. อริสโตเติล	115
1.1 จริยศาสตร์ของอริสโตเติล	115
1.2 วิธีการ	115
1.3 วิจารณ์ทฤษฎีทางจริยศาสตร์บางทฤษฎี	115
2. ความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการอยู่ดีกินดี	116

3. การจำแนกคุณธรรม	118
4. ลักษณะของคุณธรรมทางศีลธรรม	118
5. คำสอนเรื่องทางสายกลาง	119
6. คนที่มีความสุขคือคนเช่นไร	121
7. คุณธรรมพิเศษ 4 ประการ	123
8. ประเภทของมิตรภาพ	124
9. การรักตนเองและรักคนอื่น	125
10. ความรู้และคุณธรรม	125
11. ชีวิตในอุดมคติ	126
12. อิทธิพลของจริยศาสตร์สมัยกรีกที่มีต่อจริยศาสตร์สมัยใหม่	127
13. ข้อผูกพันทางศีลธรรม	129
14. คำถาม-คำตอบ บทที่ 6	134
15. แบบฝึกหัดบทที่ 6	136

บทที่ 7

จริยศาสตร์ตะวันตกสมัยใหม่

1. ลัทธิธรรมชาตินิยมยุคแรก	141
2. ลัทธิธรรมชาตินิยมแบบเห็นแก่ตัวของฮอบส์	141
3. ค่าของปรัชญา	141
4. การจำแนกปรัชญา	142
5. ลัทธิวัตถุนิยม	142
6. เจตจำนง	143
7. ความปรารถนาอำนาจคือการเห็นแก่ตัว	143
8. หลักการของความสงบและกฎต่าง ๆ ของธรรมชาติ	144
9. สรุปรูปร่างจริยศาสตร์ของฮอบส์	145
10. วิเคราะห์จริยศาสตร์ของฮอบส์	146
11. สปิโนซ่า	147
11.1 ธรรมชาตินิยมแบบมีเหตุผล	147
11.2 ความแตกต่างระหว่างความดีความชั่ว	148
12. อิมมานูเอล คานท์	149
12.1 จริยศาสตร์ของคานท์	149
12.2 เหตุผลนิยมของคานท์	150

12.3	ปัญหาทางจริยศาสตร์ของคานท์	151
12.4	หลักจริยศาสตร์สำคัญของคานท์	153
13.	พิชท์	155
13.1	ปรัชญาจริยธรรมของพิชท์	155
13.2	หลักศีลธรรมคืออะไร	155
13.3	อะไรคือหน้าที่ของบุคคล	155
13.4	อะไรคือชีวิตทางศีลธรรม	155
13.5	อะไรคือวัตถุประสงค์สากลศีลธรรม	155
13.6	อะไรคืออันติมภาวะ	156
13.7	สรุปปรัชญาจริยธรรมของพิชท์	156
14.	คำถาม-คำตอบ บทที่ 7	158
15.	แบบฝึกหัดบทที่ 7	160

บทที่ 8

จริยศาสตร์ตะวันตกสมัยใหม่ (ตอน 2)

1.	บัตเลอร์	165
1.1	วิธีการ	165
1.2	ธรรมชาติทางสังคมของมนุษย์	165
1.3	ธรรมชาติทางจริยธรรมของมนุษย์	166
1.4	มนุษย์มีกฎเป็นของตนเอง	167
1.5	มโนธรรมและความรับผิดชอบที่มีเหตุผล	167
2.	เดวิด ฮิวม์	168
2.1	ความประทับใจ	168
2.2	เหตุผลและอารมณ์	168
2.3	ความรู้สึกลำบากทางศีลธรรมและคุณธรรม	168
2.4	แรงจูงใจและความเหมาะสมทางจริยธรรม	169
2.5	คุณธรรมทางธรรมชาติและคุณธรรมที่สร้างขึ้น	169
3.	สุชนิยม หรืออติวาท	169
	- วิจารณ์สุชนิยมทางจิตวิทยา	171
4.	สุชนิยมวิวัฒนาการ	171
5.	เฮอ์เบิร์ต สเปนเซอร์	172
5.1	ทัศนะทางศีลธรรม	172

5.2	ความประพัตติคืออะไร	172
5.3	อะไรคือความสุขและความทุกข์	174
5.4	อะไรคือลักษณะสำคัญของความรู้สึทางศีลธรรม	174
5.5	วิธีแสวงหาความสุข	174
5.6	ความแตกต่างระหว่างจริยศาสตร์สมบูรณกับจริยศาสตร์สัมพันธ	175
5.7	วิจารณ์สุขนิยมวิวัฒนาการของสเปนเซอร์	175
6.	เลสลี สเตฟเฟน	176
6.1	ทัศนะทางศีลธรรม	176
6.2	วิจารณ์สุขนิยมวิวัฒนาการของสเตฟเฟน	177
7.	สุขนิยมวิวัฒนาการของอเล็กซานเดอร์	177
7.1	วิจารณ์สุขนิยมวิวัฒนาการของอเล็กซานเดอร์	178
	– ส่วนดีของสุขนิยม	179
	– ส่วนเสียของสุขนิยม	179
8.	ประโยชน์นิยม	179
9.	เจรีมี เบนธัม	180
9.1	หลักประโยชน์นิยมอย่างหยาบของเบนธัม	180
9.2	วิจารณ์ประโยชน์นิยมอย่างหยาบของเบนธัม	182
10.	ประโยชน์นิยมอย่างละเอียดของมิลล์	183
10.1	อะไรคือมาตรฐานของประโยชน์นิยม	184
10.2	วิจารณ์ประโยชน์นิยมอย่างละเอียด	185
10.3	ประโยชน์นิยมมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างไร	187
11.	ประโยชน์นิยมแบบมีเหตุผลของเฮนรี ชิกวิก	188
11.1	ความสุขกับความเพลิดเพลิน	188
11.2	ทัศนะทางศีลธรรม	189
11.3	เหตุผลที่สำคัญ 3 ประการ	189
11.4	ความรักตนเองกับเหตุผล	190
11.5	วิธีการแสวงหาความสุข	190
11.6	ชีวิตพัฒนาเพราะอาศัยความรักตนเองนั้นมีเหตุผล	190
11.7	วิจารณ์อรรถประโยชน์นิยมอย่างมีเหตุผลของเฮนรี ชิกวิก	191
12.	โทมัส ฮิลล์ กรีน	192
12.1	จริยศาสตร์ตามทัศนะของกรีน	192
12.2	อะไรคือทฤษฎีของศีลธรรม	192
12.3	เกี่ยวกับคุณค่าทางศีลธรรม	193

13. คำถาม-คำตอบ บทที่ 8	197
14. แบบฝึกหัดบทที่ 8	200

บทที่ 9

มโนธรรม (แว่วเสียงสวรรค์ของมนุษย์)

1. มโนธรรมคืออะไร	205
2. มโนธรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท	205
1) มโนธรรมแบบสามัญสำนึก	205
2) มโนธรรมแบบมีเหตุผล	206
3. มโนธรรมกับอินทรีย์ทางศีลธรรม	207
4. มโนธรรมกับความสุขุมรอบคอบ	207
5. มโนธรรมกับสังคม	208
6. จริยศาสตร์ตามทัศนะของชาร์ดาร์	208
7. องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ความเป็นมนุษย์สมบูรณ์มี 3 ข้อ	210
8. มาตรฐานทางศีลธรรมคือคุณค่า	211
- คุณค่าคืออะไร	211
9. ความเพลิดเพลินและคุณค่า	211
10. คุณค่าในตัวเองและคุณค่านอกตัว	212
11. การตัดสินทางศีลธรรมขึ้นอยู่กับคุณค่าทางคุณวิทยา	213
12. รูปแบบของคุณค่า	213
13. คุณค่าสูงสุดเป็นเครื่องกำหนดความดีความชั่ว	213
14. ความดีสูงสุดทางศีลธรรมคือคุณค่าสูงสุด	214
15. คุณค่าเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้	215
16. เรื่องสิทธิ	215
17. สิทธิของมนุษย์ชนทางศีลธรรม	216
17.1 สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่	216
17.2 สิทธิที่จะมีเสรีภาพ	217
17.3 สิทธิในการศึกษา	217
17.4 สิทธิที่จะทำงาน	218
17.5 สิทธิในทรัพย์สิน	218
17.6 สิทธิในสัญญาประชาคม	220
18. หน้าที่ทางศีลธรรมของมนุษย์	222

18.1	หน้าที่ในการยอมรับนับถือชีวิต	222
18.2	หน้าที่ในการยอมรับนับถือเสรีภาพและบุคลิกภาพ	222
18.3	หน้าที่ในการยอมรับลักษณะหรือนิสัย	222
18.4	หน้าที่ในการยอมรับนับถือทรัพย์สินของผู้อื่น	223
18.5	หน้าที่ในการยอมรับนับถือระเบียบของสังคม	223
18.6	หน้าที่ในการยอมรับนับถือความจริง	223
18.7	หน้าที่ในการยอมรับนับถือความก้าวหน้า	224
19.	หน้าที่กับคุณธรรม	224
20.	คุณธรรมกับความสุข	225
21.	คำถาม-คำตอบ บทที่ 9	229
22.	แบบฝึกหัดบทที่ 9	231

บทที่ 10

จริยศาสตร์ตะวันออก

1.	หลักจริยศาสตร์ของพุทธศาสนามีอะไรบ้าง	235
2.	หลักจริยศาสตร์ขั้นมูลฐาน	235
3.	หลักจริยศาสตร์ขั้นกลาง	235
4.	หลักจริยศาสตร์ขั้นสูง	236
5.	หลักอริยสัจ 4	236
6.	หลักจริยศาสตร์ทั่วไปของพุทธศาสนา	237
6.1	จริยธรรม ของพ่อ-แม่	237
6.2	จริยธรรม ของบุตร-ธิดา	237
6.3	จริยธรรม สำหรับแม่บ้าน	238
6.4	จริยธรรม ของพ่อบ้าน	238
6.5	จริยธรรม ของผู้ใหญ่บ้าน	238
6.6	จริยธรรม ของลูกบ้าน	238
6.7	จริยธรรม ของกำนัน	239
6.8	จริยธรรม สำหรับชาวบ้าน	239
6.9	จริยธรรม ของครู	239
6.10	จริยธรรม ของนักเรียน	239
6.11	จริยธรรม ของชาวนาชาวไร่	240
6.12	จริยธรรม ของแพทย์	240

6.13	จริยธรรม ของพยาบาล	240
6.14	จริยธรรม ของนายอำเภอ	240
6.15	จริยธรรม ของปลัดอำเภอ	240
6.16	จริยธรรม ของผู้ว่าราชการจังหวัด	241
6.17	จริยธรรม ของปลัดจังหวัด	241
6.18	จริยธรรม ของนายกเทศมนตรี	241
6.19	จริยธรรม ของรัฐมนตรี	241
6.20	จริยธรรม ของแม่ค้า	242
6.21	จริยธรรม ของลูกค้า	242
6.22	จริยธรรม ของคนมีหวัง	242
6.23	จริยธรรม ของนายความ	242
6.24	จริยธรรม ของลูกความ	242
6.25	จริยธรรม ของผู้พิพากษา	242
6.26	จริยธรรม ของตำรวจ	243
6.27	จริยธรรม ของประชาชน	243
6.28	จริยธรรม ของปวงชน	244
6.29	จริยธรรม ของลูกจ้าง	244
6.30	จริยธรรม ของนายจ้าง	244
6.31	จริยธรรม ของแท็กซี่	244
6.32	จริยธรรม ของคนโดยสาร	244
6.33	จริยธรรม ของรัฐบาล	245
6.37	จริยธรรม ของผู้แทนราษฎร	245
6.35	จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์	248
7.	แบบฝึกหัดบทที่ 10	253

บทที่ 11

จริยศาสตร์ของขงจื้อและจริยศาสตร์ของมหาตมคานธี

1.	จริยศาสตร์ของขงจื้อ	259
1.1	คำว่า "ลี้" หมายความว่าอย่างไร	259
1.2	ลี้ มีความสำคัญอย่างไร	259
1.3	หลักจริยธรรมของขงจื้อ	260
1.4	ในเรื่องการทำความดีต่อความชั่ว	260

1.5	ความดีที่แท้จริงอยู่ที่ไหน	260
1.6	อิทธิพลของขนบธรรมเนียมประเพณี	261
1.7	เรื่องมิตรภาพ	261
1.8	ความคิดด้านปรัชญา	263
2.	ลักษณะจริยศาสตร์ที่เด่นของมหาตมคานธี	264
2.1	พระเจ้ามีลักษณะอย่างไร	264
2.2	ชีวิตที่มีเอกภาพ	264
2.3	สวเทคี และ สวราชยะ	264
2.4	สุรโวหยะ	265
2.5	การสังเคราะห์จริยศาสตร์และศาสนา	265
2.6	ความสำคัญและธรรมชาติของศีลธรรม	266
2.7	การสังเคราะห์จริยศาสตร์และรัฐศาสตร์	266
2.8	ลักษณะของหลักศีลธรรม	266
2.9	การตัดสินความดีและความชั่ว	267
2.10	อหิงสาและสัตยาเคราะห์	267
3	แบบฝึกหัดบทที่ 11	275

บทที่ 12

จริยศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ

1.	จริยศาสตร์ของศาสนาซินโต	279
2.	จริยศาสตร์ของศาสนาเต๋า	280
3.	จริยศาสตร์ของศาสนาเซน	281
4.	จริยศาสตร์ของศาสนาฮินดู	283
5.	จริยศาสตร์ของศาสนาสิข	286
6.	จริยศาสตร์ของศาสนาโซโรสเตอร์	287
7.	จริยศาสตร์ของศาสนาอิสลาม	289
8.	คำถาม-คำตอบ บทที่ 12	298
9.	แบบฝึกหัดบทที่ 2	301

ภาคผนวก

หลักการทำความดีในทัศนะของศาสนาต่าง ๆ

หลักการทำความดีในทัศนะของพุทธศาสนา	307
1. ความดีความชั่วคืออะไร	308
2. ความดีความชั่วเกิดได้จากที่ทาง	308
3. พื้นฐานของความดีคืออะไร	309
4. อุดมการณ์ในการทำความดีมีอะไรบ้าง	310
5. ผลของการทำความดีและชั่วเป็นอย่างไร	311
หลักการทำความดีในศาสนาอิสลาม	321
คำอวยพร 8 ประการของพระเยซูเจ้า	337
บรรณานุกรม	347